PARKERDŐGAZDASÁG

A PILISI ÁLLAMI PARKERDŐGAZDASÁG LAPJA

V. évfolyam, 2. szám

1990. május

Százhúszmillió forint beruházásokra

Az idén közel 120 millió forint értékű beruházást hajt végre Parkerdőgazdaságunk. Vállalatunk méreteihez, forgalmához képest ez akkor is igen jelentős összeg, ha figyelembe vesszük, hogy a beruházások 16-17%-át más szervek megbízásából bonyolítjuk le.

Az általunk elvégzendő beruházások – a finanszírozási források szerint – két nagy csoportba sorolhatók. Az úgynevezett **„cél jellegű" beruházásokhoz** – amelyek mindig alaptevékenységünkhöz, közjóléti feladatainkhoz kötődnek – a MÉM, az Országos Idegenforgalmi Alap, az Állami Tervbizottság, a Közép-Dunavölgyi Intézőbizottság és más szervek biztosítanak forrásokat, mi „csak" magát a beruházást szervezzük meg, végezzük el. Idén – a tervek szerint – közel 21 millió forint értékű ilyen beruházás valósul meg. A legjelentősebb – mintegy 10 millió forint költséggel – **a visegrádi Fellegvár működési feltételeinek javítása,** kiszolgáló épületeinek, infrastruktúrájának fejlesztése. (A fellegvári program már három éve tart, s körülbelül három év múlva fejeződik be; ekkor jutunk abba a helyzetbe, hogy megnyithatjuk az állandó kiállítást.) Szintén e tárgykörbe tartozik **a Fellegvár előttl parkoló bővítése,** környezetének rendezése, amely idén 7,5 millió forintba kerül. A meglehetősen csúnya „bodegák" helyét egységes terv szerint kialakított, esztétikus pavilonsor foglalja el. E munka május végén – még az idegenforgalmi szezon kezdete előtt – befejeződik. A céljellegű beruházások harmadik legnagyobb tétele – 3 millió forintos költséggel – a **bölcsőhegyi sícentrum** kialakítása. A Lajos-forrás környékén létrehozandó sportlétesítmény működtetéséhez – pályázat útján – még társakat keresünk, s ettől függ a beruházás ütemezése is. A sípályát tavaly kialakítottuk, az út már elkészült – még az elektromos hálózatot kell kiépíteni. Az idén már csak félmillió forintot igényel egy most záruló program: a visegrádi vadaskert létesítése. A beruházás gyakorlatilag befejeződött, az utak, kerítések, vadetetők és más létesítmények elkészültek. Még nem teljesen kiforrott a mogyoróhegyi ifjúsági tábor fejlesztésének koncepciója. Könnyen lehet, hogy ez a munka a következő évre húzódik át.

A saját forrásból finanszírozott beruházások első nagy csoportjába az **építési-szerelési fejlesztések** tartoznak, amelyekre idei tervünk 53 millió forintot irányoz elő. A tervezett összeg nagy részét – 36 millió forintot – az **esztergomi Műszaki Erdészet építése** emészti fel. A Műszaki Erdészet új, a korábbinál sokkal korszerűbb telephelye műszaki szempontból körülbelül 90%-ban készül el az év végéig. A nagy műhelycsarnokot már augusztusban szeretnék üzembe helyezni, a későbbiekben pedig az irodaépület, az utak, a központi fűtés, a telefonhálózat kiépítése is befejeződik. Igen pozitív, hogy e kiemelkedő jelentőségű beruházás mind műszaki, mind pénzügyi szempontból tervszerűen halad. Az idei építési-szerelési beruházások sorában jelentős még a Bajnai Erdészethez tartozó **héregi feltáróút** kivitelezése, amely 10 millió forintba kerül.

Gépbeszerzésekre – az erdészetek igényei szerint – 45 millió forintot irányoztunk elő. E keretből – április közepén – 6 millió forintra még pályázatot adhattak be az egységek. A fahasználat, faanyagszállítás gépparkja 18 millió forint értékű eszközzel bővül az idén. Fafeldolgozási gépeket csak 2,5 millió forintért vásárolunk, de ez az összeg nem tartalmazza az incsői fejlesztést, amely vegyesvállalati formában valósul meg. Útépítési gépekre 9,5 millió forint az előirányzat; ebből egymagában 7,5 millió forintba kerül egy Fiat Allis típusú, lánctalpas, nagy teljesítményű dózer, a maradék összegből pedig a legjelentősebb tétel egy új úthenger. A személyszállító gépkocsik beszerzésére 6 millió, a mezőgazdasági gépekre 1,5 millió, TMK-gépekre 2,6 millió forint az idei előirányzat.

Veszteséges üzem helyett nyereséges vegyesvállalat

Interfa Kft. lesz az Incsői Fafeldolgozóból

Az Incsői Fafeldolgozó Üzem jelentős veszteséggel zárta a tavalyi évet. Kiütköztek, halmozottan jelentkeztek a több éve húzódó, súlyos gondok. Megoldásukra új megoldást keresett és talált a vállalatvezetés: az üzem magyar–nyugatnémet vegyesvállalatként fog működni. Az új cég, amely Interfa Faipari és Kereskedelmi Kft. néven bejegyzés előtt áll, várhatóan augusztusban kezdi meg munkáját. Az incsői fejleményekről *dr. Szikra Dezső* műszaki főigazgató-helyettest kérdeztük.

– *Mi okozta a tavalyi veszteséget?*

– Az incsői üzem már akkor is igen rossz gazdasági helyzetben volt, amikor tavaly áprilisban – a Budavidéki EVAG átcsatolásával – hozzánk került. Nincs megfelelő, piacképes vezérterméke; a koporsó lenne ez, de az incsőieket éppen a mi lepencei üzemünk szorította ki a hazai koporsópiacról, amikor a PP és a Budavidék még konkurált egymással. Hasonló a helyzet a másik fontos termékkel, a parkettával is. A géppark, épületállomány – a gattercsarnokot kivéve – elöregedett, korszerűsítésre szorul. A gondokat csak tetézte, hogy az incsői üzemnek szállító erdészeteket újabban fakitermelési korlátozás sújtja.

– *Mit tehettünk a veszteség felszámolásáért?*

– Kénytelenek voltunk belátni, hogy önerőből nem tudjuk megoldani a gondokat. Egyszerűen nincs elegendő mobilizálható tőkénk ahhoz, hogy a szükséges gyártmány- és gyártásfejlesztést végrehajtsuk. Így merült fel, hogy nyugati tőke bevonásával, vegyesvállalat létrehozásával mentsük meg az üzemet. Számos partnerrel tárgyaltunk, végül a BFI nevű nyugatnémet beruházó cég ajánlata bizonyult a legelőnyösebbnek. A BFI ugyanis nem csupán korszerűbb, nagyobb termelékenységű technikát, technológiát hoz Incsőre, hanem az üzem termékeinek nyugati exportját is garantálja. A vegyes vállalatban mind a PP, mind a BFI részesedése egyenlő arányú, 50-50%-os.

– *Mit fog gyártani az új kft.?*

– A két fő termék továbbra is a koporsó és a parketta marad, de ezek sokkal jobb minőségben, gyakorlatilag kizárólag nyugati exportra kerülnek. Részben a hazai koporsópiac telítettsége miatt, részben Lepence védelmében kikötöttük, hogy az incsői koporsókat öt éven át csak Parkerdőgazdaságunkon keresztül lehet Magyarországon értékesíteni. De – mindkét fél reményei szerint – hazai koporsóeladásra csak kismértékben fog sor kerülni; e terméket döntően az NSZK-ban fogják forgalmazni. Az új, nyugatnémet gépek lehetővé teszik, hogy igen sok változatban, nyugati minőségű és stílusú kegyeleti cikkeket állítsunk elő. A másik termék, a normál csaphornyos parketta gyártása is exportminőségben és nyugatnémet exportra történik majd.

– *Mit jelent ez a változás az üzem dolgozóinak életében?*

– A modern technika és az exportértékesítés révén az üzem lényegében jobb kereseti lehetőséget fog nyújtani, mint eddig. Ugyanakkor a létszám jelentősen csökkenni fog. Erről már tájékoztattuk az ott dolgozókat. Elmondtuk: aki eddig is jó szakembernek számított, tisztességesen dolgozott, az új kft.-nél jobban megtalálja a számítását. Azoknak pedig, akiket az incsői létszámcsökkentés érint, vállalatunk más területein – főleg Gödöllőn – alkalmazási lehetőséget ajánlunk fel.

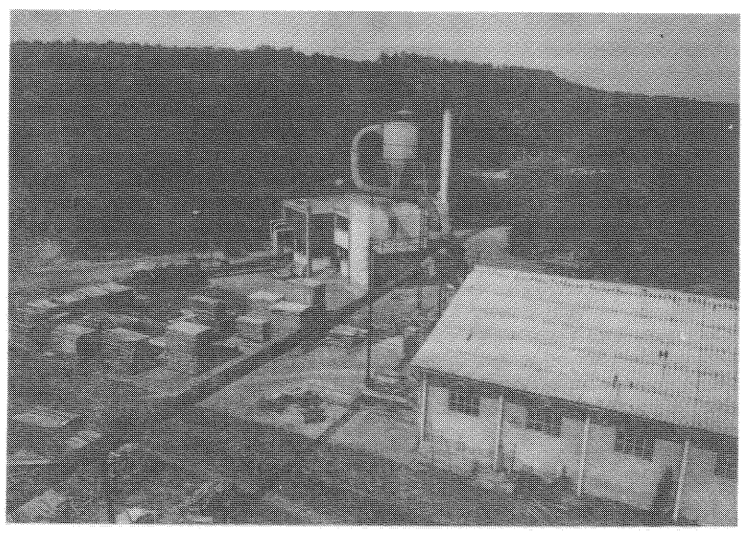

A nyugatnémet fél korszerűbb technológiát hoz és az exportlehetőséget is biztosítja

Végleges mérleg és terv

Kiegyensúlyozott fejlődés

A végleges mérlegadatok megerősítették az előrejelzést: sikeres évet hagytunk magunk mögött. Amellett, hogy alapjaiban megvalósult legfontosabb célunk, a két gazdaság integrálása, az átszervezés zökkenőmentes végrehajtása, az új erdészetek működési feltételeinek kialakítása, a pilisi gazdálkodási módszerekre, szemléletre való fokozatos átállítása, pénzügyi-gazdasági szempontból is megfelelő eredménnyel járt tevékenységünk. Új egységeinknél is a pilisi rendszer szerint rögzítettük az eredményelvárásokat, az elvégzendő szakmai feladatokat és az ehhez kapcsolódó anyagi érdekeltségi rendszert, így az értékelés már az első közös évben egységessé vált. Az erdészetek iránt támasztott eredményelvárásokat, a tényleges eredményeket, valamint az értékelő számokat a következő táblázat mutatja:

Erdészet	Eredmény elvárás millió Ft	Tény eredmény millió Ft	Szakmai értékelő szám	Eredmény értékelő szám	Értékelés összesen
Szentendre	1,2	2,7	104	112	108
Visegrád	8,5	9,7	112	110	111
Pilismarót	8,7	10	106	107	106
P. szentkereszt	3,9	5,7	103	115	109
Budapest	3,2	4,0	104	107	105
Ráckeve	11,6	17,2	124	129	127
Bajna	12,5	21,2	115	128	121
Telki	0,5	9,1	104	124	114
Valkó	12,2	10,9	107	93	101
Gödöllő	1,6	–0,2	96	93	95
Incső	–1,0	–8,9	90	84	86
Budakeszi	–3,7	–5,4	81	86	85
Lepence	28,9	44,8	106	140	130
Műszaki Erd.	–4,8	–5,5	107	94	103
Főép. vez.	2,8	7,6	107	121	115
Natours	–0,7	–0,5	95	102	101

Megjegyzés: az értékelő szám 60–80-ig gyenge színvonalat, 81–95-ig átlag alatti, 96–105-ig átlagos, 106–120-ig jó, 121–140 között kiváló teljesítést jelent.

Ami az **idei előirányzatokat** illeti: összességében jól sikerült évvel mögöttünk, de az országos változások még nem látható hatásainak bizonytalanságával kezdtük el és terveztük meg az 1990. évet.

Az év elején – az átszervezés befejezéseként – kisebb területmódosításokat hajtottunk végre, továbbá – a tavalyi év eredménytelenségén okulva – részben megszüntettük, részben a Főépítésvezetőséghez csatoltuk a Budakeszi Fafeldolgozó Üzemet. Idén várhatóan több területen – a fafeldolgozás, a vadászat, az idegenforgalom körében – vegyesvállalatokat fogunk létrehozni; mindez alapvetően megváltoztatja majd erdőgazdaságunk szervezeti felépítését.

A tervek elkészítése előtt idén is rögzítettük, illetve – néhány erdészetnél – tervtárgyalások alapján alakítottuk ki az eredményelvárásokat. A tervtárgyalások után az elvárások és a tervezett eredmények közel kerültek egymáshoz.

Vállalatunk idei **főbb tervszámai** a következők:

	1989.	1990.	%
Belföldi árbevétel M Ft	762,6	850	111
Export árbevétel M Ft	129,2	150	116
Halmozott term. ért. M Ft	1194,6	1300	109
Eredmény M Ft	64,9	53	82
Bértömeg M Ft	240,6	266	111
Létszám/fő	2241	2175	97

Amint látható, előzetesen csak 53 millió forint eredmény elérését tervezhettük, de igen nagy szükség lenne legalább 60 millió forint teljesítésére. Alapvető gondunk továbbra is, hogy egyrészt szeretnénk a dolgozóknak **az inflációt közelítő bérfejlesztést** adni, másrészt ezt, a legnagyobb költségtényezőt jelentő bértömegnövekedést nem tudjuk teljes mértékben elismertetni – az árak révén – a piaccal. Többet fizetni pedig csak a megtermelt többleteredményből lehet!

Szándékunk az, hogy 1990-ben is tovább haladjunk az alapvetően helyes úton: a veszteségforrások megszüntetésének, a belső és külső tartalékok intenzívebb kihasználásának, a hosszabb távú erdőgazdálkodási gondok megoldásának útján. Ennek szellemében haladunk a nagyobb erdészeti önállóság, az érdekeltségi rendszer továbbfejlesztésének irányába is.

Lesenszky László
közgazdasági osztályvezető

Vadállományunk – az állatorvos szemével

Parkerdőgazdaságunk állatorvosa, **dr. Hőnich Miklós** szerencsés ember. Mint mondja, a munkája egyben a hobbija is. Pályája egyik legérdekesebb állomásaként a budapesti Vadászati Világkiállításra emlékezik szívesen, amelynek szervezésében – fiatalon elhunyt barátjával, a Vadbiológiai Kutató Állomás akkori vezetőjével dr. Fodor Tamással együtt – jelentős szerepet vállalt. Bár elméleti munkássága is számottevő – gyakran kérik fel előadásokra, s egyik társszerzője „A vadon élő állatok betegségei" című kézikönyvnek –, állítja: a gyakorlat a lelke mindennek. Hőnich doktor hosszú ideig a Budavidéki EVAG állatorvosaként dolgozott, majd a két gazdaság összevonása után foglalta el jelenlegi beosztását. Munkája széleskörűbbé, színesebbé vált.

– Bővült a feladatköröm, a takarmányozással és az értékesítéssel is foglalkozom – mondja. – Korábban elég sok mindenbe nem szólhattam bele, holott szakmailag indokolt lett volna. Ennek az időszaknak – merem hinni – vége. Mert az állatorvos véleménye – például – még az erdőművelők számára is fontos lehet.

– Vadgazdálkodási stratégiánk egyik legfontosabb pontja a túlszaporodott állomány apasztása, s ennek ellensúlyozására vadaskertek létesítése. Ön egyetért ezzel?

– Tagadhatatlan, hogy az utóbbi években túlszaporodott a vadállomány. Apasztani kell, s bár ez hosszabb távon veszteséget okoz, nincs más választás. Egyetértek azzal, hogy a kieső bevételt vadaskertek létesítésével lehet a legcélszerűbben pótolni.

Jelenleg két vaddisznó-, egy muflon- és egy szarvaskertünk van. Már megalapozódott a további fejlesztés programterve is: új-zélandi technológiával, jórészt külföldi tőkével két szarvasfarmot tervezünk létesíteni. A farmok révén jelentős mértékben ellensúlyozható az apasztás okozta árbevételcsökkenés, egyrészt vadhús és élőállat exportálásával, másrészt lehetőség nyílna szarvasembrió és -sperma – szintén exportra történő – termelésére is. Terveink szerint a farmok az ősz folyamán a bajnai és a telki erdészet területén kezdik meg működésüket. További cél, hogy a takarmányozás ésszerűsítésével is növeljük a vadgazdálkodás eredményességét.

– Ez utóbbi konkrétan hogyan valósítható meg?

– 2530 hektárnyi vadföldünk művelése jelenleg évi 24 millió forintba kerül. Ez – 10–11 ezres nagyvadállományt véve – annyit jelent, hogy 2200–2400 forintot költünk egy vadra. Ez túlságosan sok. Ha az állomány jelentős részét kertekbe, farmokba vonjuk össze, s a kerteken belül folytatunk intenzív vadföldgazdálkodást, illetve itt szervezzük meg a takarmány jobb hasznosítását, a költségek leszoríthatók.

A vadaskertek létesítése a vadhús minőségére is előnyösen hat. Sok a vesztenivalónk, hiszen jelenleg 250–300 tonna vadhúst értékesítünk, túlnyomórészt a minőségre nagyon kényes nyugati piacokon. S már egyetlen százkilós szarvas értéke is eléri a 13 ezer, feldolgozva a 20–25 ezer forintot...

– A minőség szempontjából – gondolom – az állategészségügyi követelmények érvényesítése is döntő jelentőségű lehet. Milyen jelenleg nagyvadállományunk egészségi állapota?

– Összességében kielégítő, de sok mindenre jobban kellene figyelnünk. Például a disznóskertek idővel biológiailag „elhasználódnak", az állományon belül nő a fertőzésveszély, jelenleg főleg a járványos tüdőgyulladás elterjedési lehetősége. A vad felél bizonyos táplálékalapokat, fehérjealapokat, egyes növények eltűnnek. Mindig azt szoktam mondani, ha valaki egy disznóskertből három év múltán hoz egy szál gyermekláncfüvet, akkor adok érte egy üveg pezsgőt. Még senki sem hozott... Tehát nagyon fontos, hogy a legelőket is időben felújítsuk, pótoljuk azokat a felélt növényeket, amelyek nagyon fontosak az állomány egészségi állapota, ellenállóképessége szempontjából.

Az enyhe tél javította a vad ellenállóképességét, de csökkentette a természetes szelekciót

Az etetés általában is döntő jelentőségű. Egy rosszul megválasztott etetési technológiával állományokat lehet kiirtani. Például akkor, ha hirtelen nagy mennyiségű kukoricával etetik a kérődző vadat, órák alatt elpusztulhat. Jómagam a kevert táplálék mellett kardoskodom, amely drágább ugyan, de a hasznosítása igen előnyös.

Az etetési és a tartási körülmények kialakításánál a viselkedéstani szempontokra, tapasztalatokra is célszerű ügyelni. Ha túl sűrű a vaddisznóállomány, a kocák gyakran elhagyják a malacaikat – illetve, ez fordítva is előfordul. A malacok is elhagyhatják anyjukat, főként akkor, ha túletetés miatt elzsírosodik a koca és csökken a tejtermelése. Az sem ritka, hogy egy-egy koca 30–40 malaccal kerül elő, s a kicsik nem férnek hozzá az etetőkhöz. A túlszaporodás és más zavaró tényezők tehát összezavarhatják a „vaddisznótársadalom" viszonyait, felboríthatják a hierarchikus rangsorokat, s ez az állomány egészségi állapotát is rontja.

– Szokatlanul enyhe telet hagytunk magunk mögött. Ez kedvezett vagy ártott az állománynak?

– Az utóbbi három enyhe tél természetesen inkább jó volt a vadnak. S a gazdaságnak is: nem kellett annyit etetni, az etetőkhöz vezető utakat nem kellett hóekével tisztítani. De mivel kevés volt a csapadék, egyes területeken most naponta kell hordani a vizet. Az állatok ellenállóképessége javult, viszont az enyhe tél gátolta a természetes szelekciót, ami a minőséget rontja. Például a gyomor- és bélférgek okozta parazitás fertőzöttség a mi muflonállományunkat is érinti; a mostani teleket jól bírták a beteg állatok is, holott zordabb időjárás szórványos elhullást okozott volna. (A paraziták – s több más betegség – ellen egyébként a takarmányba kevert gyógyszerekkel védekezünk.) Az enyhe időjárás kedvezett a torok- és bőrbagócslárva szaporodásának, ami – a szarvas- és őzállományt tekintve – országos gond. Egyéb, komolyabb betegségek szerencsére nem veszélyeztetik vadjainkat. Talán a veszettség említhető még, amely – szinte kizárólag rókákat érintve – az egész országban túlságosan elterjedt, s a Pilisben, a budai hegyekben sem ritka.

Deák Klára

Az etetés állategészségügyi szempontból is döntő jelentőségű

Megszűnt a Budakeszi Fafeldolgozó Üzem

A vállalatvezetés március 1-jei hatállyal megszüntette a Budakeszi Fafeldolgozó Üzemet. Az üzem évek óta, már az átcsatolás előtt is igen gazdaságtalanul működött. Az átcsatolást követően sem sikerült megoldani a gondokat, amelyeket az utóbbi időszakban krónikus alapanyaghiány is súlyosbított.

Az üzem épületei, berendezései, felszerelései és a hozzá tartozó földterületek a Főépítésvezetőség kezelésébe kerültek, kivéve a skeet-pályát, amely eddig is csak formálisan tartozott ehhez az egységhez, s amelyet most a Telki Erdészetnek adtak át. A vállalatvezetés és a Főépítésvezetőség közösen keresi a jobb hasznosítás lehetőségeit.

Az üzem dolgozóinak egy része a Főépítésvezetőség állományába került, másoknak a Telki és a Budapesti Erdészetnél ajánlottak fel munkát, elsősorban a fakitermelés és az erdőművelés területén.

Vandál rongálásokkal is találkozunk

Tavaszi nagytakarítás

Április végén, május első felében lezajlott területeinken a tavaszi nagytakarítás, illetve – ahogyan erdésznyelven mondjuk – a parkerdei szemlékre való felkészülés. A turistaszezon kezdete előtt erdeinkben rendbe hoztuk azokat a létesítményeket, amelyek elsősorban az idegenforgalmat, a kirándulókat szolgálják. Összeszedtük a szemetet, megjavítottuk a tél folyamán megrongálódott berendezéseket, kicseréltük a sérült táblákat. A munkálatok főként a turisztikailag legfontosabb területeket érintették: *a visegrádi kirándulóközpontot, a Normafa környékét, a hárshegyi, makkosmáriai részeket, a Rám-szakadékot és a Holdvilágárkot.*

Sajnos, továbbra is azt kell tapasztalnunk, hogy a kirándulók nem óvják erdeink tisztaságát. Bár közel tízezer hulladékgyűjtőt és szeméttároló konténert helyeztünk el parkerdeinkben, *a szemét összeszedésére idén is mintegy 6 millió forintot kell fordítanunk.* Gyakran ellopják, szétszakítják a szeméttároló zsákokat, amelyek egyébként évente 300 ezer forintba kerülnek.

Sokszor találkozunk a berendezések öncélú megrongálásával is. Sajnos, akadnak, akik pusztán vandál szórakozásból asztalokat döntenek fel, táblákat, korlátokat, hidakat szednek szét, törnek össze. Például *a pilisszentkereszti szurdokban lévő 14 hangulatos hidacskánk mindegyikét súlyosan megrongálták.*

Főleg azokat a padokat rongálják meg, amelyek nincsenek beásva

Tapasztaljuk azonban a társadalmi segítség jeleit is. Nem kevesebb, mint harminc iskola jelentkezett felhívásunkra, hogy – főként Budapesten és Pilisszentkereszten – a diákok részt vegyenek parkerdeink szépségének, gondozottságának helyreállításában.

Az akác

A fehér akác a Robinia-nemzetség Észak-Amerikában őshonos mintegy húsz fajának hazánkban is elterjedt, mi több, Európában a legnagyobb erdészeti jelentőséget nálunk elért tagja. Első példányait a XVII. század elején Jean Robin kertész hozta Pennsylvániából, díszfa gyanánt, s a kertészeti kudarcból, mint erdészeti jelentőségű fafaj került ki. A többi Robinia-fajt azóta is csak díszfának telepítik. Ezzel szemben Afrikában és Ázsiában a valódi akácok, az Acacia-fajok uralkodnak. Mind a pseudo-, mind a valódi Acaciák megtelepedése szoros összefüggésben van az adott régió társadalmi fejlettségével, tehát rendkívüli módon emberközeli a faj. Ahonnan eiszármazott az akác, ott a társadalom működésére a valódi demokrácia vált jellemzővé, sajátos harmóniával. Ahol megtelepedett és uralkodó lett, akár erdészeti, akár díszfaként, ott alászorult a demokrácia és a harmónia is csak dísz maradt. Biztató jelenség, hogy az északi szélesség 35–55. foka között feltérképezett faj a Szovjetunió területén pl. a 45. fokig vonult vissza, feltehetően az elszármazás és a demokrácia összefüggésének jegyében!

A krumpli és a tengeri mellett a tengeri hajózás jelentősége az akácok elterjedése esetében sem vitatható. Ráadásul az is nagy szerencse, hogy az akáccal nem érkezett mondjuk egy Pennsylvánia nevű károsító, a hátán apró csillagocskákkal, a krumplibogártól megkülönböztetendő! Több idő marad tehát az akácok habitusának vizsgálatára. Például a sudár, a csúcsáig követhető egyenes törzsű és az átlagosnál keményebb fájú az „árboc"-akác. Kérdés, hogy alföldi városaink, falvaink kedvelt, labda koronájú akácát miért nem „gömbóc"-nak hívják? De fejtörést okoz a „gyalog"-akác is, amely elsőként a nyúl kedvence, másrészt inkább a vadgazdálkodás, vadtartás haszonnövénye. Ilyen meggondolásból lehetne gondja a természetfelelősnek a „gyalog"-tölgyre és -bükkre, vadtartásilag, az „árboc"-tölgyek és -bükkök javára. Mint ahogy teljeset alkotott tüskéből és tövisből, egyazon akácfán. Előbbiek a rejtett rügyek két oldalát, utóbbiak a fiatal törzset és a hajtásokat díszítik, később fellelhetők még a nagyságos kisasszony lába szárában, különösebb rendszer nélkül.

Az akácnak, ha fehér a virágja, akkor akác, ha lila a virágja, akkor ákác a neve. A virágok pillangósok, fürtösen lelógók, ez a jelenség legfőképpen májusban jellemzi az akácot, amely hazánk legfontosabb mézelő növénye. A nektárt az imént említett tüskés akadályok és a virágok méretére tekintettel csak az erre szakosodott méhek tudják begyűjteni. A mézet köztudottan imádó barnamedvékkel ezért nem találkozhatunk hazai akácosainkban! A fehér akác virágja a mézelésén túl drog is, úgy hírlik azonban, hogy a hatóanyaga még nincs tisztázva. Megfontolandó, nem kellene-e ezt a méhekkel óvatosan, virágnyelven tudatni? Mert valóban igaz, hogy a virágba borult akác alatt elbódul a gyanútlan, technokolhoz szokott szipózó is!

Az akác fája nyersen is ég, szárazon viszont 1500 évig is eltart. Viszonylag nehezen hasad, már ha a megfelelő rendszámú uránt veszszük alapul, a hasított szőlőkaróhoz viszonyítva ellenben már nincs jelentősége e tulajdonságának.

Végezetül „nótafa" is az akác, néhány európai évszázada ellenére megkapaszkodott a róla elnevezett úton, a jegenyék, orgonák, muskátlik szomszédságában.

Apatóczky István

Az arborétum és a vadaspark jövőjéről

Sürgős fejlesztések szükségesek

Mind a Budakeszi Vadaspark, mind a Telki Arborétum a budai hegyvidék jellegzetes, különösen vonzó része. A környéket tavasztól őszig kirándulók százezrei keresik fel. Mit tud nyújtani nekik e két létesítményünk? A jelenlegi helyzetről és a következő évek kilátásairól Apatóczky Istvánt, a Telki Erdészet közjóléti műszaki vezetőjét kérdeztük.

– Az arborétum korábban szántóterület volt, az ötvenes évek közepén erdősítették – kezdte az ismertetést Apatóczky István. – 1958-ban **Gaiambos Gáspár** erdőmérnök kezdte meg az egzóta növények telepítését. Haláláig, 1980-ig elsősorban az ő odaadó munkája nyomán gondozták, bővítették a jelenleg 36 hektáros területét. A telepítés eredeti célja az volt, hogy tapasztalatokat adjon a Buda-környéki zöldövezetben változatos erdőfoltok kialakításához – egzóta fák és cserjék erdőállományhoz hasonló bemutatásával.

A lapos völgyfenék meszes talajú, sajátos klíma jellemzi. Az 1972-es teljeskörű növényleltárban 1060 fajtát vettek számba. 1987–88-ban újraértékelték a növényzetet minden egyes parcellában. Ennek alapján készítette el a PP balatonfüredi zöldövezettervező irodája azt a fejlesztésifenntartási tervet, amelyet a MÉM-hez nyújtottunk be. Ennek jóváhagyása a mai napig nem történt meg.

– Mit tartalmazott ez a terv?

– A meglévő növényeket, valamint a létesítmény műszaki állapotát teljeskörűen megvizsgáltuk. Mivel ez egy erdészeti jellegű arborétum, az erdőállományszerűen nevelt egzóták díszítő értékét vizsgáltuk. A fiatalkorúnak tekinthető 30 éves állománynál bizonyos fafajok érett alakot vettek fel. Jó növekedést mutat a vörösfenyő, a jegenyefenyő, valamint a lucfenyő néhány fajtája. A lomblevelű egzóták fejlődése átlagos. Érdekes, hogy a mocsári tölgy egészen jól növekszik, a vérbükk egyik fajtája szép díszítő értéket mutat, s említést érdemel még a szárazságtűrő babértölgy fejlődése.

– Régi óhaj valósulna meg, ha a Telki Arborétumot a nagyközönség előtt megnyitnánk. Mikor lesz erre lehetőség?

– A tanulmányterv szerint erre legkorábban 1992-ben kerülhetne sor, és akkor is csak részleges megnyitásról, körülbelül 20–25 hektárról lehetne szó. Pozitív szelektálásra lenne szükség, az értékes növényeket levegőhöz kellene juttatni. A 9 kilométeres nyírt füves út és nyiladékhálózat mentén sokszor csak véletlenszerű a rálátás, az itt nevelt növények díszítő értéke a nagy sűrűség miatt nem érvényesül maradéktalanul. Ez a dolgok egyik része. A másik nagy kérdés a jelenlegi műszaki állapot. Az utakon és kerítéseken kívül semmilyen egyéb létesítmény nem található. Számításunk szerint körülbelül 10 millió forintra lenne szükség ahhoz, hogy a nagyközönség kellemes körülmények között, teljes szépségében láthassa az arborétumot. Hogy mást ne mondjak, az arborétum megközelítése is gondot okoz. Se buszmegálló, se parkoló nincs. Az út tele van bukkanókkal, kanyarokkal, a buszmegálló helyét sem lenne egyszerű kijelölni. Ezenkívül esőbeállók, portásfülke, pihenőpadok, szeméttároló-kosarak kellenének. A kirándulók ivóvízellátása sem megoldott. Az itteni kútvíz nitrátos, talán vízvezetékhálózat kiépítése lenne célszerű. Teljes megnyitás esetén pedig legalább 10 dolgozót kellene foglalkoztatni.

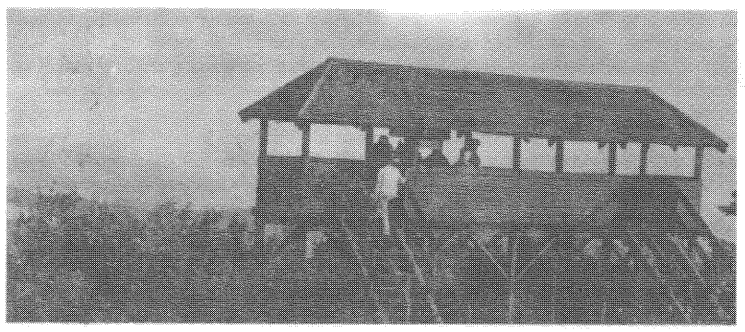

Kilátó a vadasparkban

– Felsorolását hallgatva túl sok reményt nem fűzhetünk a kapunyitáshoz!

– Ha őszinte akarok lenni és személyes véleményemre kíváncsi, akkor az egyéni látogatók előtt még jó ideig zárva tartanám az arborétumot. És nemcsak az infrastruktúrahiány miatt. A fiatal erdőállomány ma még könnyen károsítható, további szaporításra innen-onnan elvinnének növényeket, azonkívül tűzveszélyes ez a hely. A gondatlan kirándulókról nem szeretnék most hosszasan beszélni, de minden látogató mellé nem adhatunk vezetőt. Én a csoportos, szakmai látogatásoknak lennék a híve, az arborétum kiválóan alkalmas fajtaismertető sétákra. Néhány alapvető beruházás után, demonstrációs-, névtáblák elhelyezése, megfelelő kísérő személyzet biztosítása után ennek különösebb akadálya nincs. A tanulmánytervben különben több érdekes javaslat is szerepel: más arborétumokkal szeretnénk felvenni a kapcsolatot, megvalósíthatnánk a növények cseréjét, kis csemetekertet is létesíthetnénk. Szó van arról is, hogy az országban elsőként kialakítunk egy emlékhelyet, ahol az elhunyt, illetve még ma élő szakmai díjban részesült szakemberekről kis táblákon emlékeznénk meg. Persze ezek csak tervek, minden attól függ, hogy a MÉM illetékesei, és a vállalatvezetés koncepciója szerint milyen irányban és milyen ütemben fejlődjön a Telki Arborétum.

*

Az előzőnél dicsőségesebb múltat tudhat magáénak a Budakeszi Vadaspark. A természet tavaszi ébredése egy-egy hétvégén százszámra csalogatja ki a látogatókat, akik a hazai körülményekhez képest nemcsak kellemes erdei sétát tehetnek; az újonnan átfestett útmutatók segítségével könnyen kiismerhetik magukat, pihenőhelyeket, esőbeállókat is találnak, s a park bejárata előtt asztalok, fapadok fogadják őket. Van ivókút és kiépített tűzrakóhely is. A portásfülkétől nem messze két ízléses fapavilont is sikerült felhúzni, ahol egy pohár üdítőhöz, egy kis csokoládéhoz is juthat a látogató. Idén adták át a két mellékhelyiségből álló kis épületet.

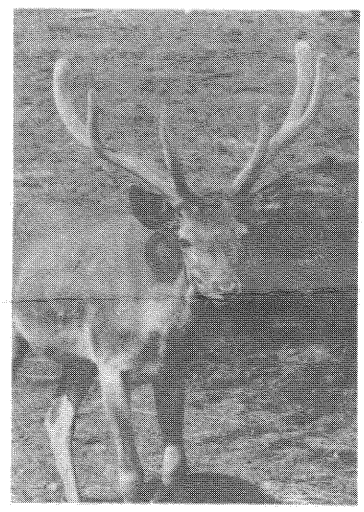

A cél elsősorban a hazai nagyvadfajták bemutatása

– Gyors szemlélődés után mi ennyit láttunk. Vajon Apatóczky István, a szakember szemével hogyan látja: milyen állapotban van ma a Vadaspark?

– Nem vagyok elégedett, bőven lenne tennivalónk! A 390 hektáros terület négyötödrésze 35–40 év közötti erdőterület, a többi vadföld. A vadtartás szempontjából kedvező lenne, ha a vadállomány összetételén változtatnánk. Gondot jelent, hogy a fák rudaskorban vannak, az 1960-as évek közepén telepítették őket. A szabad területen nagy számban találhatunk szarvasféléket és ezek ugyancsak rongálják a fákat. Kevesebb szabadon élő vadat kellene tartani, ismétlődő létszámszabályozásra lenne szükség. A karámokban élőkről ugyanezt tudom mondani. A takarmányellátás szempontjából biztonságosabb lenne, ha egy fajból csak egy családot mutatnánk be a nagyközönségnek. Egy-egy hétvége után sok telefont kapok, a szakember kirándulók nem restek, felemelik a telefont és panaszkodnak, hogy nem volt víz az itatóban, vasárnap délutánra már elfogy a takarmány. Persze a vadgondozás nemcsak etetést jelent, hanem rendszeres egészségügyi ellátást is. Hogy mást ne említsek: a lekörmözéssel is állandó gondjaink vannak. Az 1972-ben elkészült úthálózat dolomit zúzalék, mi igyekszünk az utak állapotát fenntartani, de a takarmányszállítás szempontjából stabilabb utat is ki lehetne építeni.

– Mi a véleménye a három éve elkészült, rögtön a bejárat mellett található és igen impozáns kivitelezésű ketrecekről? Jelenleg ugyanis kissé szomorú kép fogadja a látogatókat. Az egyikben egyetlen róka árválkodik, a madárketrecben pedig öt fácánon kívül nincs egyéb. Többen is hiányolják; a zömében gyerekekkel idelátogatók miért nem találhatnak itt háziállat-bemutatót?

– Előbbi észrevétele teljesen jogos. Éppen tegnap állapodtunk meg abban, hogy cserével változtatunk a jelenlegi helyzeten. Pár héten belül a szóló róka mellé kapunk még egyet, valamint néhány szőrmés erdei apróvadat is. A madárketrecet is szeretnénk feltölteni. Nemrégen egyetlen éjszaka alatt valamilyen ragadozó, valószínűleg nyest kipusztította majdnem a teljes állományt. A margitszigeti kisállatkerttel megállapodtunk, hogy kapunk 15 madarat, ők emlősöket, malacot és dámborjút kértek tőlünk cserébe. A háziállat-bemutatóval kapcsolatban el szeretném mondani, hogy régebben a Júlia-majorban szerettünk volna egy ilyet kialakítani. A 8 hektáros területet azonban bérbe adták a cserkészeknek, ők – úgy hallottam – táborozásra fogják használni ezt a kirándulóközpontot.

– Ön szerint milyen beruházásokra lenne szükség a közeljövőben?

– Olyan hírek is elterjedtek, hogy az M–0 autópályagyűrű építése a vadasparkot is érintené. Sok dolgozó felteszi nekem a kérdést: lehet, hogy nem is marad meg a vadaspark? Tény viszont, hogy 1990-es üzemeltetési költségünk 3,5 millió forint. **Varga Ervin** vezetésével tizennégyen dolgoznak itt. Legjobb tudomásom szerint idén beruházásra nem lesz lehetőségünk, pedig égető gondunk, hogy a 15 éves határkerítés háromnegyed részét felújítsuk. Nevetséges, bár a hazai állapotokat figyelembe véve nem meglepő, hogy a Budakeszi Vadasparknál egyetlen telefonunk nincs. Ha arra gondolok, hogy évente átlagosan 150 000 látogatónk van, és ne adj isten egyszer valami baleset történne, akkor telefonon senkit sem tudnánk értesíteni.

– Ön nem igazán optimista...

– Sajnálom, hogy beszélgetésünkből az derült ki, hogy csak panaszkodni tudunk. Ön a jelenlegi állapotról kérdezett, a szakember véleményére volt kíváncsi. Arról mi nem tehetünk, hogy most, 1990 tavaszán ezekről a tiszteletet parancsoló tényekről kellett szót ejtenünk.

B. T.

Hamis ciprus az arborétumban

Félmilliós tűzkár

A szokatlanul száraz tél és kora tavasz minden korábbinál több tűzesettel járt erdeinkben. Április közepéig *húsz helyen tört ki kisebb-nagyobb tűz, összesen 86 hektárt érintve.* A lapzártánkig felmért kár megközelíti a félmillió forintot.

Szerencse a szerencsétlenségben, hogy az esetek többségében – 15 alkalommal – viszonylag kisebb kárt okozó erdei alomtűz (avartűz) pusztított. Ezek összesen 57 hektárra terjedtek ki. A tűz 4 esetben, 28 hektáron okozott kárt az erdősítésekben. Egy ízben egyik erdészházunkban támadt kisebb lakástűz. *A legsúlyosabb koronatűz Pilisvörösvár határában lévő feketefenyves-állományunkban pusztított.*

A korábbi évekhez hasonlóan, az erdőtüzek okozóit ezúttal sem sikerült megtalálni. Mire a tűz észlelhető és a tűzoltók, illetve munkatársaink a helyszínre érnek, a környéken már senkit sem találnak.

Az erdőtüzek okaira csak következtetni lehet. Szándékos gyújtogatást sehol sem mutattak ki a vizsgálatok, azonban gyakran tapasztalni súlyos gondatlanság nyomait. Feltehető, hogy több esetben a hétvégi kiskertek, szántóföldek „tavaszi lomtalanítását" követően tört ki a tűz, máskor szalonnasütő, cigarettázó kirándulók gondatlansága miatt kapott lángra az erdő.

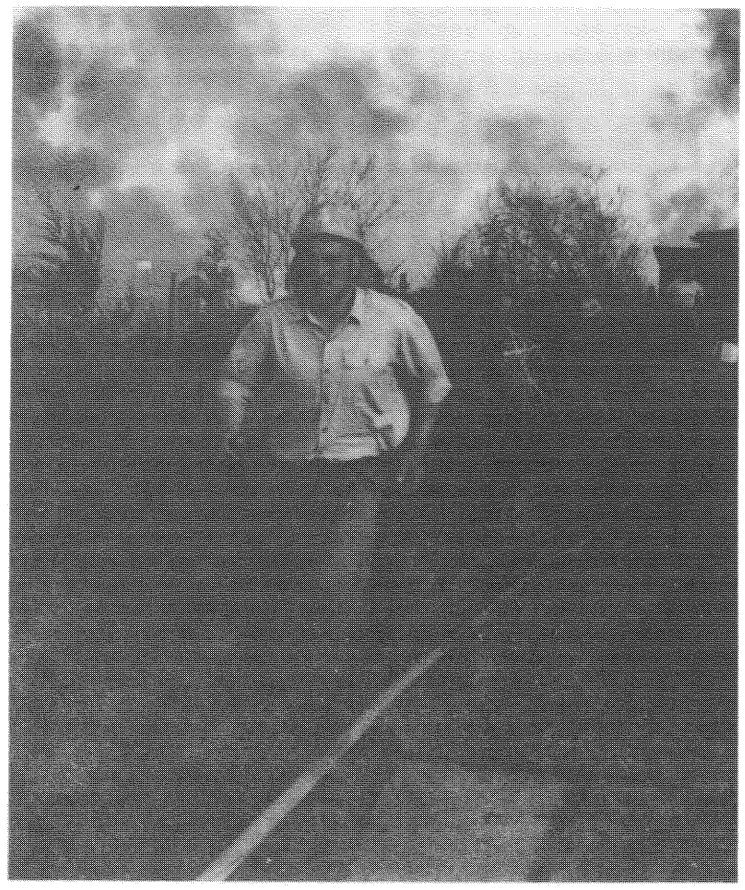

Arcélek

Körmendi Gyula

A Fenyőgyöngye vendéglőnél, a 65/A jelzésű busz végállomásánál vágtam neki az erdei ösvénynek. A Szépvölgyi út 212. számú házánál balra kanyarodott az erdészházhoz vezető út. A házigazda, Körmendi Gyula, Parkerdőgazdaságunk frissen nyugalmazott kerületvezető erdésze a társalgóba invitált. A kandallóban izzott a parázs, a kényelmes sarokgarnitúra előtti asztalon, szarvasagancstartóban, borospoharak. Oly ismerős minden, pedig...

– Ne törje a fejét – mosolyodott el gondolatolvasó vendéglátóm. – A „Szomszédok" erdészjeleneteit itt forgatják. De egyébként is sok színész fordul meg nálam: kedves barátaim, Sinkovits Imre, Bessenyei Ferenc gyakran jönnek át egy kis iszogatásra, beszélgetésre. És sok ismert sportoló is szokott itt tanyázni. Errefelé edzenek, betérnek átöltözni, megpihenni. Társaságban soha sincs hiány.

Körmendi Gyula erdészdinasztia sarja. Nagyapját Selmecbányáról hozta ide jósorsa, 1897-ben. Abban az időben a Hármashatárhegyet, a Szépvölgyet és a Mátyás-hegyet szőlő borította. Századunk elején a peronoszpóra elpusztította valamennyit. A nagyapa akkor kezdte meg a fásítást. Kemény munka volt. Szamárháton kellett még a vizet is felhordani. A kései utód büszkén mutatja a Hármashatárhegyen a 33 hektárnyi összefüggő feketefenyvest: a nagyapja telepítette. Ő maga édesapjától 1955-ben vette át a hatalmat a csend és a szépség birodalmában.

– Sok nehéz, de gyönyörű évet töltöttem el a budai hegyekben. A háború felmérhetetlen pusztításokat okozott itt is. A Mátyáshegyet valósággal letarolták az aknák, a tönkrezúzott fákat elhordták tüzelőnek. Én telepítettem újra. Erre vagyok a legbüszkébb. A kopár fásításra. 1955-öt írtunk. Teraszos kiképzéssel, kövek eltávolításával árkokat képeztünk ki, ezeket töltöttük meg a hét szamár szállította földdel, ide ültettük a cserje- és fenyőcsemetéket. Óbudáról jól látni. Csodálatos!

Az erdész munkája persze nem csak ebből áll. Ott a fatermelés. Én százszor is megnézek minden halálra ítélt fát abban a reményben, hogy kegyelmet kaphat... A fatermelésnél mindig jelen kell lenni. Veszélyes munka. Aztán ott van a kapálás, sarlózás... A 30 centiméternyire ültetett csemeték öt éven át intenzív ápolásra szorulnak.

Mindemellett szaktanácsadásra is futotta az időmből. Ilyen minőségben segítettem a Kerepesi temetőben, az Aranykalász és a Rozmaring tsz-ekben végzett telepítési munkákat.

Kérdésemre, hogy milyennek képzeli nyugdíjas éveit, Körmendi Gyula sietett válaszolni: reméli, minden marad a régiben.

– Én most is mindig munkaidőben vagyok. Tennivaló van bőven a 800 hektáron, a kétmilliós nagyváros szomszédságában. Annál is inkább, mert munkaerőhiánnyal kell számolni. Ma reggel is vadbefogással foglalatoskodtam. Itt nem szabad vadászni (nagy a turistaforgalom, sok a sportoló, no meg a szerelmespár), úgyhogy nagyon elszaporodtak a vaddisznók. A befogott állatokat az isaszegi vadaskertbe szállítják.

A vaddisznók sok kárt okoznak. Az ősszel például a szomszédos kertek őszibaracktermését dézsmálták. Fizettünk is vagy 50–60 ezer forint kártérítést.

Karban kell tartani a sétautakat, helyre kell állítani a megrongált parkberendezéseket (ebben főleg az iskolás kirándulók ludasok!). Gátat szeretnék vetni a szemetelésnek. Bizony előfordul, hogy autókból sittet raknak le az erdőben.

Amikor megjegyeztem, hogy magam is derűre fakadok kiegyensúlyozottsága, vidámsága láttán, Körmendi Gyula fölnevetett:

– Én bizony elégedett ember vagyok. A jókedv – állandó kísérőm; és egészséges vagyok. Ki is van téve a fényképem az orvosi rendelőben: „Ez nem táppénzcsaló!" Sosem voltam beteg. Lehet, hogy csoda...

Csak az fáj, hogy két évvel ezelőtt elvesztettem az édesanyámat. Azt viszont remélem, hogy valamiféle megoldást találnak arra, hogy itt maradhassak, az szülőházamban. Egy évszázada itt éltek a Körmendiek...

Körmendi Gyula óhajánál mi sem természetesebb. Szívből kívánom, érezze magát jól továbbra is otthonában, és legyen eredményes környezetvédő és szépítő munkája.

Deák Klára

Nagyobb önállóság

A vállalati irányítás korszerűsítése, az üzemi önállóság növelése és a gazdálkodás hatékonyságának fokozása érdekében a 38/1990. számú főigazgatói utasítás jelentős mértékben decentralizálta a személyzeti és munkaügyi hatásköröket. Az utasítás legfontosabb intézkedései a következők:

– Az erdészetvezetők (üzemvezetők) hatáskörébe került az adott egységnél foglalkoztatott szellemi dolgozókra vonatkozó személyzeti, káder- és munkaügyek ellátása, beleértve a felvételt és a munkaviszony megszüntetését is, ahogyan a fizikai dolgozók esetében eddig is történt. Ez alól kivételt képeznek maguk az erdészetvezetők (üzemvezetők), továbbá kinevezett helyetteseik és a központi szervezethez tartozó Natourex és a Zöldövezet-tervező Iroda dolgozói.

– A főigazgató fenntartotta azt a jogát, hogy gazdasági érdekből az erdészet, üzem bármely dolgozóját a vállalat területén áthelyezze, alkalmazza.

– Az egységvezetők hatáskörébe került a szellemi dolgozók létszámával, bérével való gazdálkodás irányítása, a törvényes rendelkezések betartása és a gazdálkodási felelősség érvényesítése mellett.

– A törzsgárdatagság, a jubileumi jutalom elbírálása, a fizetésnélküli szabadság időkorlátozás nélküli engedélyezése minden állománycsoport esetében az adott egység vezetőjének hatáskörébe került.

– A decentralizálás következtében az adott egységek feladata lett a szellemi dolgozók bérszámfejtése, SZTK-ügyeinek intézése az erdészet (üzem) vezetőjével bezárólag, ahogyan a fizikai dolgozók esetében eddig is történt.

A főigazgatói utasítás 1990. január 1-jétől visszamenőlegesen hatályos.

Várjuk a fiatalokat

A korábbi évekhez hasonlóan Parkerdőgazdaságunk idén is fogad nyári szakmai gyakorlatra érkező egyetemi hallgatókat, középiskolásokat. A diákok – szakembereink közül kijelölt konzulensek, munkahelyi vezetők, illetve tanáraik, szakfelügyelőik irányításával – elsősorban a vállalat profiljába illő, mindkét fél számára hasznos tevékenységet végeznek. Várhatóan *a soproni Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőmérnöki Karáról* két diplomázó és 12 I–III. évfolyamos hallgatót, a *Kertészeti Egyetemről* 1 hallgatót, a közgazdasági szakközépiskola számítástechnikai tagozatáról 3, külkereskedelmi tagozatáról 2 diákot, az elektronikai szakközépiskolából 1 tanulót, a *Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskolából* 3 osztályt (kb. 70 főt), a piliscsabai szakközépiskolai erdőgazdasági gépész tagozatáról 2 osztályt (50 tanulót) fogadunk. Rajtuk kívül várjuk más erdőgazdasági szakközépiskolák egyénileg jelentkező diákjait is korlátozott számban (kb. 15 főt), valamint az erdőgazdasági szakmunkásképző iskolák azon tanulóit, akik velünk szerződtek vagy egyébként területünkön laknak.

A tapasztalatok szerint a nyári gyakorlatok hasznosak, eredményesek. Az így szerzett ismeretek, élmények segítenek megismertetni a diákokkal Parkerdőgazdaságunkat, kedvezően befolyásolják utánpótlásunk alakulását. Kérjük munkatársainkat, fogadják barátsággal, egyben a jövendő erdészgenerációk iránt érzett felelősséggel a hozzánk érkező fiatalokat.

B. L.

Sikeres bemutatkozás

Sikeresen szerepelt Natours Travel utazási irodánk az Utazás '90 idegenforgalmi kiállításon. A Natours pavilonját – ahol különböző programokkal is szórakoztatták a látogatókat – sok érdeklődő kereste fel. Képünkön: a vadászkürtös zenekar előadása. Fotó: Csorba Miklós.

Nyugdíjba vonult

Körmendi Gyula, a Budapesti Erdészet kerületvezető erdésze. Nyugdíjas munkatársainknak megérdemelt, jó pihenést kívánunk!

Személyi változások

A Parkerdőgazdaság főigazgatója **kinevezte dr. Balogh Zoltánt** az erdőgazdálkodási osztály vezetőjének, **Baranyi Katalint** a központ természet- és környezetvédelmi főelőadójának, **Járási Gábort** a vadgazdálkodási osztály vezetőjének, **Szalai Sándort** a központ szaktanácsadójának, **Ujsághy Gyulát** a Visegrádi Erdészet vezetőhelyettesének;

áthelyezte a Budakeszi Fafeldolgozótól a Főépítésvezetőséghez **Bruckner Ferencnét, Buzár Lászlónét, Hájer Csabát, Somogyi Imrét, Varga Zoltánt;** a Budakeszi Fafeldolgozótól a Budapesti Erdészethez **Deák Róbertnét és Klinszki Istvánt;** a Budapesti Erdészettől a központ igazgatási csoportjához **Marschall Tamásnét és Róth Gyulánét.**

Belépett vállalatunkhoz

Bakon Lilla, a Natours könyvelője, **Paál Györgyné Sebők Erzsébet,** a Főépítésvezetőség üzemvezetője, **Pongrácz Attila,** az Incsői Fafeldolgozó művezetője, **Tavas Gyuláné,** a Natourex vezető könyvelője, **Torma Mónika,** a balatonfüredi zöldövezet-tervező iroda műszaki rajzolója, **Ujcz János,** a Telki Erdészet Fegyverjavító műhelyének vezetője.

Megszűnt a munkaviszonya

Elmer Istvánnénak (Bajnai Erdészet, vadászházgondnok), Égető Magdolnának (Natourex, irodavezető), Takács Ottónénak (Natourex, üzletkötő-levelező) és Tamás Endrénének (Natours, vezető könyvelő).

Parkerdőgazdaság

A Pilisi Állami Parkerdőgazdaság dolgozóinak üzemi lapja
Megjelenik kéthavonta
Kiadja: MONTEDITIO KFT.
Felelős kiadó:
Dr. Sébor József
ügyvezető igazgató
Szerkeszti a szerkesztőbizottság
A szerkesztőbizottság elnöke:
Márkosi Lajos
Felelős szerkesztő:
Dr. Sébor József
Szedés: Alfa Ipari Vállalat
Fényszedő Üzeme
Grafika-előkészítés:
Intergráf Nyomdaipari Szerviz GM
Nyomás: Fotopress
Felelős vezető: Szabó László
A lap ára: 1,80 Ft